

Callar-s'ho

Ha estat denunciada diverses vegades l'ús incorrecte que avui es fa, especialment en el parlar de la gent jove, del verb callar com a verb pronominal, és a dir, utilitzat amb el reforç d'una partícula pronominal sense valor sintàctic, que coincideix amb la del pronom reflexiu. Es diu, així, «Calla't» o «Es van callar» per Calla i Van callar. Convé aclarir, tanmateix, els casos lícits en què aquest verb pot comportar un reforç pronominal.

En primer lloc, cal recordar que el verb callar, com qualsevol altre verb, pot intervenir en oracions passives pronominals, en què el pronom es exerceix la funció d'un subjecte indeterminat, encara que realment són molt poc freqüents amb aquest verb. Així com diem Es diu es podria dir Es calla, en una frase, per exemple, com Si es calla encara és pitjor equivalent a Si hom calla encara és pitjor.

Es també força usual l'ús del verb callar amb un pronom datiu, en frases tan populars com M'hauré de comprar un altre cotxe perquè la dona no em calla. Aquest datiu és el que solem anomenar datiu afectiu. Notem la seva evident condició de datiu en oracions de tercera persona: La família no li calla.

El verb callar és generalment usat com un verb intransitiu però, contra el que potser algú creu, és també possible i lícit d'usar-lo transitivament, tal com reconeix clarament el Diccionari Fabra: Callar un secret, No callis res del que et digui. Ara; el cas més interessant que volíem comentar és el següent: en certes frases, quan el verb callar, usat transitivament, duu un complement directe representat per un terme neutre, normalment el pronom ho, creiem que és lícit el reforç d'aquesta partícula pronominal que tant ens escarrassem a combatre, en frases com Ho sap però s'ho calla i fins i tot Aquestes coses més aviat se les calla. Segons el nostre parer no es pot dubtar de la bondat d'aquestes construccions, encara que no les reconeguim ni el Fabra ni la Gran Enciclopèdia. (Un tercer exemple del Fabra que il·lustra l'ús del verb callar com a verb transitiu és Això no es pot callar, però el pronom es hi té encara la funció de subjecte.) A més, però, que aquest ús especial és vivíssim i, sens dubte, anterior a la incorrecció avui tan generalitzada amb què hem introduït aquest comentari, no costaria gaire de trobar-ne exemples d'autoritat. En podem, si més no, adduir un de ben significatiu, degut al mestre Foix, en un text seu de 1932: Uns i altres... s'ho callen (Els lloms transparents, pàgina 94).

Albert Jané

22 d'agost 1980